

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תשא

(חלק בא — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת כי תשא, יריח אדר, ה'תשפ"ג (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תשא

אל אהל מועד" פירושו, "להקטיר כו' או להזות כו'", היינו שחיוב המיתה הוא רק על עבודה⁴ ללא רחיצת ידים ורגלים.

אבל פירוש זה צריך עיון גדול:

(א) עפ"י יקשה לאידך גיסא: מנא לי' לרש"י, ע"פ פשוטו של מקרא, שאין חייבים מיתה על, "ביאה ריקנית" – הי"ף משמעות פשוטת לשון הכתוב (כנ"ל), אשר (כבר), בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו?⁵

– בלימוד ע"פ דרך ההלכה ישנה סברא⁶, שתיבת, "לשרת" נמשכת גם על תחילת הפסוק, "בבואם אל אהל מועד", ופירושו הכתוב הוא, שדוקא "בבואם אל אהל מועד" . . לשרת" חייבים ברחיצת ידים ורגלים.

אבל – [נוסף לזה, שאילו הי' זה הכרחו של רש"י, הי' לו להעתיק מן הכתוב גם את תיבת, "לשרת"; ומזה שהביא רק את התיבות, "בבואם אל אהל מועד", מבלי להוסיף אפילו "וגו'", מוכח, שרק מן התיבות, "בבואם אל אהל מועד" בפני עצמן למדנו ש, "בבואם" הוא, "להקטיר כו'", הרי' בפשוטו של מקרא אין מקום לומר שתיבת, "לשרת" נמשכת על, "בבואם אל

א. בפסוקי, "בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה", פירש רש"י: "בבואם אל אהל מועד – להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת² או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה".

מהו הקושי בפסוק זה שבא רש"י ליישב בפירושו?

יש מפרשים³ שכוונת רש"י לשלול קא-סלקא-דעתך שחיוב המיתה הוא גם על "ביאה ריקנית" [כניסה לאהל מועד (ללא רחיצת ידים ורגלים) מבלי לעשות כל עבודה]

– וכפי ששמע לכאורה מסתימת לשון הכתוב: "בבואם (סתם) אל אהל מועד ירחצו מים גו'" (דלא כאמור בפסוק בנוגע למזבח, שנאמר בפירושו: "בגשתם . . לשרת גו'"), דמזה מוכח לכאורה שעצם הביאה לאהל מועד (אף שלא, "לשרת") מחייבת רחיצת ידים ורגלים –

ועל זה מפרש רש"י, אשר, "בבואם

(1) פרשתנו ל, כ.

(2) כ"ה בדפוסים שלפנינו, וכן בדפוס שני וכמה כתי"י רש"י שתח"י. אבל בדפוס ראשון (וכן בכמה כתי"י רש"י): להקטיר (שם) קטרת שחרית ובין הערבים. ולכאורה הוא לשון מתוקן יותר. וראה לקמן הערה 29.

(3) נחלת יעקב הובא בשפ"ח כאן. משכיל לדוד. וכן הובאה דעת רש"י (בפי' לחומש כאן) בתוד"ה להביא יומא (ה, ב), כמ"ש בצידה לדרך ונחלת יעקב כאן.

(4) כלשון התו"כ (שמיני י, ט – הובא בנחלת יעקב כאן) – כהפירוש (רבינו הלל וקרובן אהרן לתו"כ שם. רמב"ן שמיני שם) שקאי בקידוש ידים ורגלים. וראה לקמן הערה 30.

(5) ראה זבחים יט, סע"ב. תוד"ה ולא – סנהדרין פג, א. ר"ש כלים פ"א מ"ט.

מועד" היא „להקטיר כו" – דוקא בשעת עבודה¹¹.

[ולכאורה דוחק לומר, שכיון שבפסוק שם ליכא הפסק בין „בבואם אל אהל מועד" ובין „או בגשתם אל המזבח", הרי זה פשוט כל כך¹² ש„לשרת בקודש" (שבסיום הכתוב) קאי (גם) על „בבואם אל אהל מועד", עד שאין רש"י צריך כלל לפרש זאת].

ב. יתירה מזו – באמת אין מקום כלל לומר, שכוונת רש"י לשלול את הקא־סלקא־דעתך ש„בבואם אל אהל מועד" קאי גם על „ביאה ריקנית" – שכן בדרך הפשט, מציאותה של „ביאה ריקנית" באהל מועד היא חידוש גדול ביותר, ההיפך בתכלית מן הכלל דיבר הכתוב בהווה:

בן חמש למקרא יודע, שאהל מועד הוא מקום מקודש ביותר¹³, שאין נכנסים אליו לשם טיול בעלמא וכיו"ב; כשמו כן הוא – אהל שהוא מועד, מקום שהכניסה אליו היא רק כשהקב"ה קובע מועד לכך¹⁴ ומצוה

אהל מועד⁶ – דא"כ הי' צריך לומר „בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת גו' ירחצו מים ולא ימותו";

ומאחר שסדר הכתוב הוא „בבואם אל אהל מועד (ומסיים) ירחצו מים ולא ימותו", ורק לאחר מכן פותח (כענין חדש⁸) „או בגשתם אל המזבח לשרת גו'", הרי פשוטו של מקרא מוכיח, שתיבת „לשרת" אינה נמשכת אל (רישא דקרא) „בבואם אל אהל מועד"⁹.

ב) אם הוצרך רש"י להודיענו שכוונת „בבואם אל אהל מועד" אינה „ביאה ריקנית" – הי' עליו לפרש זאת לעיל, בציווי (בפרשת תצוה¹⁰) „והיו (בגדי הכהונה) על אהרן גו'", אשר אף שם נזכרו בכתוב ב' האופנים: „בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש" – ואעפ"כ לא פירש רש"י שם שכוונת „בבואם אל אהל

6) ומכש"כ שגם ע"ד ההלכה י"א כן (תוס') יומא שם. ר"ש כלים שם.

7) ע"ד הלשון גבי לבישת בגדי כהונה (תצוה כה, מג). וראה בארוכה לקמן סעיף ד"ה.

8) ועד שבא ע"ז חיוב מיוחד ד„ורחצו גו'" (פסוק כא), כדלקמן בפנים שם.

9) במשכיל לדוד תירץ, ד„הכרתו הוא דאל"כ תחלה הול"ל בגשתם אל המזבח שהוא לשרת ואח"כ לכתוב בבאם אל אהל מועד דהגם שאינו לשרת אפ"ה מיבעי לקדושי".

אבל בפשטות, גם בביאת אהל מועד (כלי שירות) יש חומר לגבי „בגשתם אל המזבח (החיצון – רש"י כאן) לשרת", ועכ"פ יש בזה מה שאין בזה. וכן משמע גם מלשון רש"י בפסוק שלאח"ז „שממיתה הראשונה לא שמענו אלא על הנכנס להיכל" [דלפי המשכיל לדוד הול"ל „על המשמש בהיכל", שהרי לפי מ„נכנס להיכל" אפשר ללמוד במכש"כ על „המשמש במזבח"].

וראה לקמן הערה 30.

10) שם.

11) בדוחק אפ"ל שרמזו רש"י בפירושו שם „הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים כו" (וראה בארוכה לעיל ע' 1834 סעיף ד). אבל להעיר, שעפ"ז תוגדל התמי' (דלקמן סעיף ג) למה הוצרך רש"י בפרשתנו לפרט דוגמאות „להקטיר כו" ולא כתב בקיצור „לשרת" (ע"ד „משמש" שבפרש"י תצוה שם).

12) להעיר מתוס' יומא שם, דגם במחוסר בגדים חייב אביאה ריקנית מדכתיב (תצוה שם) בבואם אל אהל מועד.

13) שנועד שם עם משה – ע"ד שהי' בהר סיני והי' צ"ל הגבל גו' וקדשתו (יתרו יט, כג). ובמכש"כ וק"ו מ„ויגלה מפני כבוד המלכות" (פרש"י מקץ מא, יד).

14) ראה פרש"י תרומה כה, כב.

שפירוש „בבואם אל אהל מועד“ הוא כניסה לעשות עבודה בפנים, ה' לו לומר בקיצור: „בבואם אל אהל מועד – לשרת“²⁰ ולמה לו לפרט „להקטיר כו' או להזות כו'“ – וכי כאן המקום להודיע אלו עבודות נעשות באהל מועד?

ואף אם נניח שרצונו להביא דוגמאות מן העבודות הנעשות באהל מועד – אינו מובן:

(א) מדוע הביא דוגמאות אלו דוקא „להקטיר כו' או להזות כו'“ – ולא משאר סוגי העבודה, כגון עריכת לחם הפנים, או הטבת והדלקת הנרות, ובפרט שציוויים בכתוב קדם הרבה לציווי להקטיר כו'?

(ב) יתירה מזו: הדוגמאות „להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה“ הן ציוויים שלא למדנום כלל עד כה, ובאים רק להלן בכתוב – פר כהן המשיח בפרשת ויקרא²¹, ושעירי

להכנס שם לשם תכלית – עשיית העבודה¹⁵.

[גם ע"פ ההלכה ישנו איסור להכנס להיכל באופן ד„ביאה ריקנית“¹⁶; ולכן נקטו מפרשים¹⁷, שרש"י בא למעט (לא „ביאה ריקנית“ סתם, אלא) ביאה לאהל מועד כדי להשתחוות לפני ה', ד„להשתחוות שרי ליכנס“¹⁸;

אבל לפי דרך הפשט אין מסתבר להתיר כניסה לאהל מועד „להשתחוות“, שהרי אין כל ציווי על השתחוואה, וכן אין צורך להכנס לשם כך לאהל מועד דוקא, כי השתחוואה להקב"ה יכולה להעשות גם בחצר המשכן (בעזרה)].

ומאחר שהכניסה לאהל מועד היא רק לשם עבודה, הרי מובן שהציווי „בבואם אל אהל מועד ירחצו“ קאי בנכנס לשם עבודה¹⁹.

ג. ויובן בהקדם תמיהה בלשון רש"י:

אם כוונת רש"י רק להדגיש

(20) או בלשון התו"כ הנ"ל (הערה 4) „בשעת העבודה“.

(21) ד, ג ואילך. – וצ"ע מדוע השמיט רש"י פר העלם דבר של ציבור* (ויקרא שם, יג ואילך. ולהעיר מרש"י לך טו, ט) שהזאתו ומתן דמיו הם באהל מועד (שם, טז-יז). ואולי מפני ששניהם נאמרו בסמיכות זל"ז, והושוו זל"ז (שם, כ ובפרש"י). ולהעיר שגם הזאת דם פר העלם דבר של ציבור היא ע"י הכהן המשיח (שם, טז).

* אבל מה שלא הביא הזאת דם פר ושעיר של יום הכפורים שהזאתם בפנים (אחרי טז, יד טו. לעיל ס"פ תצוה ובפרש"י שם) – יש לומר, כי רחיצת ידים ורגלים של כה"ג ביוהכ"פ היא באופן שונה מרחיצה דכל השנה כו', כפרש"י (אחרי שם, ז) ש, בכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים, שרוחץ בשביל הפשט ולבישת בגדיו (ראו מפרשי רש"י שם).

(15) בנוגע לכהנים, משא"כ בנוגע למשה – דיבור ה' אליו (רש"י שבהערה הקודמת).

(16) מנחות כז, ב. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ב ה"ד.

(17) משכיל לדוד כאן.

(18) ל' המשכיל לדוד „כדתנן בפ"ז דתמיד“.

וראה ב' הדיעות בזה בכס"מ לרמב"ם שם. ועוד.

(19) אם ה' כתוב רק העונש (חיוב מיתה) ה' אפ"ל שבא למדנו חיוב מיתה על ביאה (וגם ריקנית) בלי קידוש ידים ורגלים. אבל מכיון שעיקר כוונת הכתוב „בבואם אל אהל מועד . . בגשתם אל המזבח גו“ היא לפרט זמן הרחיצה [אלא שמוסיף גם העונש, וג"ז – כסגנון של „מכלל לאו כו“ כפרש"י כאן (וראה במפרש"י)] – מובן, ש„בבואם“ הוא ביאה לצורך עבודה, שאז דוקא ציוותה תורה על הרחיצה.

„ולא ימותו“ אמורים בכל חלק בפני עצמו²⁴ –

[לכאורה ה' הכתוב צריך לכוללם יחד, ע"ד האמור²⁵ בדין לבישת בגדי כהונה: „והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקדש“; ובפרט שאזי סיום הכתוב „לשרת להקטיר אשה לה“ ה' גם על „בבואם אל אהל מועד“?]

ומזה הכריח רש"י, שיש חילוק בין חיוב הרחיצה „בבואם אל אהל מועד“ ובין החיוב „בגשתם אל המזבח לשרת גו“:

הרחיצה „בגשתם אל המזבח לשרת“ היא דין בכללות הגישה, שסיומה – לשרת עבודת המזבח: בכל פעם שהכהן משרת על המזבח ישנו חיוב רחיצה בפני עצמו²⁶.

משא"כ הרחיצה „בבואם אל אהל מועד“ היא דין בכניסה (אף שהיא בשביל לשרת, לעשות עבודה „כנ"ל ס"ב) – אבל „לשרת“ לא נזכר ואחר ש„בבואם . . ירחצו“ יכולים לבוא כמה עבודות. בסגנון אחר – חיוב הרחיצה כאן אינו דין בעבודה באהל מועד (שכל עבודה שם מחייבת רחיצה בפני עצמה), אלא זהו דין ב„בבואם אל אהל מועד“.

ה. וטעם החילוק בין הדין דלבישת בגדי כהונה [שבו החיוב אחד הוא („והיו על אהרן גו“) בכ' האופנים], וחיוב הרחיצה [שהוא סוג חיוב נפרד בכל אחד מב' האופנים] מובן בפשטות:

עבודה זרה בפרשת שלח²²; ומה לו לרש"י לחפש כאן בפסוק זידן, שעבודות אלו ישנן, וללמדנו – שאליהן מתכוון הפסוק כאן?!

ג) בדוגמא הא' הוסיף רש"י גם את הפרטים „להקטיר שחרית ובין הערבים“ ולא כתב בקיצור „להקטיר קטורת“ – ותמוה ביותר: הרי בודאי אין כאן המקום להודיע כמה פעמים ביום נעשית עבודת הקטורת!

[ובפרט שלמדנו אך זה עתה (בסוף פרשת תצוה²³) שהקטורת באה פעמיים בכל יום, ואף אילו כתב רש"י בסתם „להקטיר קטורת“ היינו יודעים שההקטרה היא „שחרית ובין הערבים“.]

ומכל דיוקי הלשונות הנ"ל ברש"י מוכח, שכוונת רש"י היא [לא להדגיש ש„בבואם אל אהל מועד“ קאי על כניסה „לשרת“ ועל זה הביא דוגמאות מעבודות בפנים – אלא] שהדין „בבואם אל אהל מועד ירחצו מים גו“ הוא בעבודות אלו (דוקא): „בבואם אל אהל מועד – להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה“.

ד. והביאור בזה:

השאלה בפסוק שבא רש"י ליישב היא: מדוע חילק הכתוב בין ב' הענינים – „בבואם אל אהל מועד“ ו„בגשתם אל המזבח לשרת גו“ – עד שחיוב הרחיצה („ורחצו“) יחד עם האזהרה

(24) כפרש"י כאן פסוק כא.

(25) תצוה כח, מג.

(26) דוגמא לדבר: לכל דבור כו' קדמה

קריאה בפ"ע (רש"י ר"פ ויקרא מתו"כ).

(22) טו, כב ואילך (ונזכרו בפרש"י ויקרא ד,

ח. וראה רש"י לך שם).

(23) ז, זח.

הערבים ישנה כניסה (בבואם) בפני עצמה עבור העבודה זבין הערבים. ובפרט אם נאמר (כאמור לעיל ס"ב), שיש איסור להשאר באהל מועד ללא התעסקות, לשרת בקדש".

והטעם שנקט רש"י הדוגמא מקטורת דוקא – הרי זה מפני שלפי רש"י הקטרת הקטורת היא עבודת היום הראשונה באהל מועד, וממילא אז היא הכניסה הראשונה (המצריכה רחיצה), כדלקמן סעיף ז; ולכן, לאחר שרוחצים בבואם .. להקטיר .. קטורת", אין עוד צורך ברחיצה נוספת עבור שאר העבודות (הקבועות) בפנים שלאחרי זה, מאחר שבהם אין, בבואם" בפני עצמו.

[פשיטא שאם כהן אחר נכנס לשם על מנת לעשות עבודה נוספת חייב הוא ברחיצה (מדין ביאה לאהל מועד); אבל כוונת רש"י ללמדנו את החידוש בפסוק – שחייב הרחיצה הוא על בבואם" (ולא על לשרת)", ולכן, לאחר שרחץ הכהן, בבואם .. להקטיר", אין הוא צריך לרחיצה אחרת עבור שאר העבודות].

בגדי כהונה נוגעים לעבודה גופא – העבודה מוכרחת להעשות בהיות הכהנים לבושים בבגדים; ולכן בזה לא שייך לחלק בין אהל מועד למזבח, מאחר שבשניהם החיוב אחד הוא: יש ללבוש את בגדי הכהונה בשעת העבודה (לשרת בקודש").

משא"כ רחיצת ידיים ורגלים היא רק הכנה לעבודה, וענינה, חיוב הכהן לנקות (ולקדש²⁷) עצמו קודם שיתחיל לעשות את העבודה. ולכן יכול להיות (ואכן ישנו) חילוק בזה:

„בבואם אל אהל מועד" – שהוא מקום סגור רק עבור כהנים, ונכנסים שם רק לזמן מצומצם – מספיקה הרחיצה האחת בעת הכניסה (אפילו) עבור כמה עבודות;

משא"כ, בגשתם אל המזבח לשרת", אשר מקום המזבח הוא בחצר המשכן, ושם נמצאים גם לוויים וישראלים, אשר מביאים את קרבנותיהם וסומכים ידיהם וכו' – הנה שם נדרשת רחיצה בכל, לשרת" בפני עצמו.

ו. עפ"ז מובן לשון רש"י (בבואם אל אהל מועד –) להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת":

כוונת רש"י היא כפשוטו לשונו: חיוב הרחיצה הוא פעמיים ביום, בעת כניסת הכהנים (בבואם) לאהל מועד להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת".

[והטעם פשוט: לאחר השלמת העבודות באהל מועד בשחרית, הנה – כיון שדיבר הכתוב בהווה – יוצאים הכהנים מאהל מועד, כך שבבין

219 עפ"ז נמצא שבלשונו, להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת" אין כוונת רש"י להדגיש, שהרחיצה שייכת רק לעבודת הקטורת, אלא כוונתו להורות את הזמן²⁸ הקבוע ד, בבואם אל אהל מועד" – שהכניסה לאהל מועד באופן

28 להעיר מתיב"ע עה"פ: בזמן מיעלהו (ולא במיעלהו) כבת"א כאן). וכ"ה בתיב"ע תצוה שם.

27 רש"י כאן פסוק יט.

קבוע היא פעמיים ביום²⁹ (שחרית ובין הערבים), „להקטיר... קטורת“³⁰.

ועפ"ז מובן גם מה שהוסיף רש"י לאחר מכן „או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה“ – לפי שעבודות אלו בפנים אינן נכנסות בכלל העבודות הקבועות.

כלומר: רש"י מפרט את ב' האופנים בענין „בבואם אל אהל מועד“: (א) הכניסה הקבועה בכל יום ויום – „בבואם גו' להקטיר שחרית (וכל ההמשך הקבוע שלה) ובין הערבים קטורת“; (ב) „בבואם“ כדי לעשות ענין מיוחד, שאין לו קביעות – „בבואם גו' להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה“.

29) עפ"ז אולי יש לתרץ גירסתנו בפרש"י „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת“ (ולא – „להקטיר קטורת שחרית כו“) (ראה הערה 2) – כי עיקר ההדגשה כאן היא על הזמנים דשחרית ובין הערבים. אלא שצ"ע, דעפ"ז לכאורה הול"ל „שחרית ובין הערבים להקטיר קטורת“.

30) אבל חיוב הרחיצה הוא תיכף „בבואם“ ועפ"ז יש מקום לומר שלפרש"י חייב מיתה על ביאה ריקנית בלי קידוש ידים ורגלים (דלא כמפרשים שבהערה 3), וכסתימת לשון רש"י לקמן פסוק כא: שממיתה הראשונה לא שמענו אלא על הכנס להיכל* (ובפרט שמשנה מלשוננו לפניו „על המשמש במזבח“).

ולהעיר מפרש"י שמיני (י, ט) „מה הלן (בקידוש ידים ורגלים) עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד כו“, ולא הביא מ"ש בתו"כ שם, ואינו חייב אלא בשעת עבודה. ומסתימת לשוננו משמע דאיירי גם בלי עבודה (כמ"ש ברא"ם שם. וראה רמב"ן גו"א ועוד שם).

* ומתורצת עפ"ז קושיית המשכיל לדוד בפרש"י שם ד, לא לכתוב קרא מיתה אלא במזבח ומכ"ש שמע"י בהיכל“.

ז. ענינים נפלאים בפירוש רש"י זה על דרך ההלכה:

בענין עבודת אהרן בנוגע לנרות המנורה אמורים בכתוב (בסוף פרשת תצוה²³) ב' לשונות: לגבי העבודה „בבקר“ כתיב „בהיטיבו את הנרות“, ואילו לענין „בין הערבים“ – „בהעלות אהרן את הנרות“.

וידועה הפלוגתא בין רש"י לרמב"ם בפירוש הטבת הנרות³¹:

לדעת הרמב"ם³² „הדלקת הנרות היא הטבתם“, ולשיטה זו הדלקת המנורה היתה פעמיים ביום, בבוקר ובין הערבים³³.

אבל רש"י³⁴ מפרש את תיבת „בהיטיבו“ – „לשון נקו' הביזיכין של המנורה, מדשן הפתילות שנשרפו בלילה“. ולשיטתו הדלקת המנורה היתה פעם אחת ביום – „בין הערבים“.

ועפ"ז מובן, שרש"י כאן אזיל לשיטתו:

בדרך הפשוט³⁵ מסתבר לומר, שעיקר

31) בכל הבא לקמן – ראה בפרטיות אנציקלופדי' תלמודית כרך ח ע' הדלקת הנרות וע' הטבת הנרות. וש"נ.

32) ה' תמידין ומוספין פ"ג הי"ב.

33) שם הי"י. וראה כס"מ להי"ב שם.

34) תצוה ל, ז. וכן ס"ל בפירושו על הש"ס

(מנחות פח, ב) כמ"ש בכס"מ שם.

35) ע"ד ההלכה הוא להיפך, כי הטבת הנרות הוי עבודה וצ"ל ע"י כהן זוקא, משא"כ הדלקה לא עבודה היא וכשרה בזר (יומא כד, ב. רמב"ם ה' ביאת מקדש פ"ט ה"ה וז').

אבל ע"ד הפשט לא מצינו בשום מקום שהדלקה לאו עבודה היא, (וככתוב) מפורש (תצוה שם, ת. ר"פ בהעלותך) שהעלאת הנרות היא ע"י אהרן. וראה לקו"ש ח"ח ע' 100 ובהנמסר שם.

לשם עבודה זו דוקא, אלא רק להורות את הזמן ד, „בבואם“ (כנ"ל סעיף ו)

– ובנוגע ל„בבואם“ דשחרית מוכרח רש"י לומר „להקטיר . . קטורת“ (להיותה העבודה הראשונה, כנ"ל) –

לכן נקט הקטרת הקטורת (ולא העלאת הנרות) כסימן גם עבור „בבואם“ דבין הערבים, מפני שהקטרת הקטורת והעלאת הנרות נעשות באותו הזמן בסמיכות זה לזה – „ובהעלות . . הנרות בין הערבים יקטירנה“.

ח. ואולי יש לומר, שהטעם לדברי רש"י „להקטיר שחרית ובין הערבים קטורת“ הוא מפני שרש"י נקט, שפירוש הפסוקים „בהטיבו את הנרות יקטירנה“ ו„ובהעלות . . הנרות בין הערבים יקטירנה“ הוא (לא ש„יקטירנה“ בא לאחר „בהטיבו“ ו„ובהעלות“, אלא) ש„יקטירנה“ צריך להעשות בזמן³⁹ ההטבה וההדלקה⁴⁰, אבל ההקטרה קודמת⁴¹ והיא העבודה

221

העבודה במנורה היא – הדלקת הנרות; משא"כ „נקוי הבזיכין“ ודישון המנורה („הטבה“) אינם אלא הכנה³⁶, כדי שיהיו הנרות ראויים להדליקן לאחר מכן בין הערבים.

וכמו שמשמע בפשטות גם מן הפסוקים המדברים אודות המנורה, שענין העלאת הנרות נזכר כמה וכמה פעמים³⁷, משא"כ הטבת הנרות מוזכרת (א) פעם אחת בלבד³⁸, ואף זאת (ב) לא בין הפסוקים העוסקים בענין המנורה, אלא בדרך אגב בפרשת מזבח הקטורת, לציין את זמן הקטרת הקטורת בבוקר („בהטיבו את הנרות יקטירנה“).

ומהאי טעמא כתב רש"י כאן, אשר „בבואם אל אהל מועד“ ה' „להקטיר כו“ – מאחר שהקטרת הקטורת לשיטתו היא עיקר העבודה באוהל מועד בשחרית; וא"כ הכניסה בשחרית היא (בעיקר) לשם הקטורת, ולא לשם הענין ד„בהטיבו את הנרות“, אשר הוא (לא עבודה לעצמו, אלא) רק „הכשר“ להדלקה בין הערבים.

ומכיון שבדבריו „להקטיר . . קטרת“ אין כוונת רש"י לומר שהרחיצה היא

(39) או שבעת הטבה וההדלקה, היא מקטיר קטורת ר"ל שתעלה תמרתו . . עד שבשעת הטבה תהא התימורת עולה“ (מאירי ליומא יד, סע"ב).

(40) כדעת חכמים (יומא שם ואילך). וכן ס"ל לאבא שאול (שם טו, א) בנוגע ל„ובהעלות אהרן . . בין הערבים גו“.

(41) ע"ד ההלכה, גם לדעת חכמים הטבת חמש נרות קודמת לקטורת (כפרש"י שם יד, ב ד"ה כאן וד"ה לא ייטיב. וראה תוד"ה בעידן שם טו, רע"א).

אבל בפשוטו של מקרא לא מצינו הפסק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות [וגם ע"ד ההלכה י"א שהפסקה זו היא רק מדרבנן או שבמחלוקת היא שנוי' (ראה אנציקלופדי' תלמודית ע' הטבת הנרות ע' תשמח, ו'1)], ובאם מפרשים „בהטיבו את הנרות יקטירנה“ – „בעידן

(36) ולהעיר, שגם ע"ד ההלכה דישון המנורה אינה עבודה תמה כי „יש אחרי' הדלקת ערבית“ (רש"י סנהדרין פג, רע"א. וראה יומא שם וברש"י שם ד"ה שסידר). וראה תוד"ה אין יומא (כו, ב) ודישון מנורה תחילת הדלקה היא.

(37) תרומה כה, לו. ר"פ תצוה. שם ל, ח. אמור כד, ב. ר"פ בעלותך. – וגם ב' פקודי (מ, ד. שם, כה) מדובר רק ע"ד הנגלות הנרות (ע"י משה), ולא ע"ד הטבתן (ראה לקו"ש ח"ו ע' 230 ש"י"ל שגם בבוקר דח' למילואים ה' צ"ל הטבת הנרות).

(38) בס"פ תצוה שם.

מתחיל האדם בעבודתו בקודש, עליו לרחוץ עצמו תחילה מהענינים הבלתי רצויים.

ובזה ישנו חילוק בין הרחיצה קודם העבודה על „מזבח החיצון“ ובין הרחיצה „בבואם אל אהל מועד“ – „להקטיר .. קטורת“ על המזבח הפנימי:

החילוק בין המזבח החיצון למזבח הפנימי⁴³: המזבח החיצון משמש עבור עבודת הקרבנות, שזהו ענין ה„בירורים“ – ליטול בהמה כו' ולבררה ולהעלותה לקדושה; משא"כ המזבח הפנימי משמש עבור עבודת הקטורת, אשר ענינה הוא (לא בירורים, אלא) התקשרות, מלשון „בחד קטירנא אתקטירנא“⁴⁴ – הוספה בהתקשרות להקב"ה.

וכן הוא בכ' המדרגות ד„מזבח החיצון“ ו„מזבח הפנימי“ שבאדם: המזבח החיצון הוא בחינת חיצוניות הלב ושם שייכת (ונדרשת) עבודת הבירורים. משא"כ מזבח הפנימי הוא בחינת פנימיות הלב, ושם ענין הבירורים אינו שייך; מצד פנימיות הלב העבודה היא להתקשר באופן עמוק יותר עם הקב"ה.

ולכן: כשאדם מישראל עומד בעבודה דחיצוניות הלב, ושם ישנה שייכות לעניני העולם וממילא יש נתינת מקום לרע – עליו להשמר מכך באופן תמידי; ועל כן, בכל פעם שניגש

הראשונה⁴² הן בבקר והן בין הערבים.

וההוכחה על זה (ובהמשך להנ"ל בשיטת רש"י):

מאחר שהטבת הנרות היא רק (א) ענין של ניקוי, אשר (ב) הוא רק הכנה והכשר להדלקה בין הערבים – צריך (בפשטות) לומר, שתחילה עשה אהרן את העבודה העיקרית של שחרית – הקטרת הקטורת, ורק לאחר מכן היטיב את הנרות בתור הכנה להדלקה של בין הערבים.

ומזה, שגם כוונת הפסוק „ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה“ (האמור מיד לאחריו) היא להקדים את הקטורת להדלקת הנרות.

ט. מיינה של תורה שבפירוש רש"י:

רחיצת ידים ורגלים ענינה: בטרם

הטבה" (ל' הגמ' יומא שם), הקטרה קודמת להטבה.

(42) ע"ד ההלכה „דישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות“ (יומא לג, א. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ג). – אבל בפשוטו של מקרא לא נזכר כלל דישון מזבח הפנימי, ועאכ"כ לא שיש חיוב דישון בכל בקר** (משא"כ דישון מזבח החיצון שמפורש (צו ו, ד) „והוציא את הדשן גו'“). ובכל אופן, דישון מזבח הפנימי הוא רק הכנה לקטרת (וראה תוס' שבעהערה 36: דישון מזבח הפנימי תחילת עבודה דהקטרה היא).

---

* ורק בפרש"י (ויקרא א, טז) נזכר שמקום הדשן הוא גם בשביל דישון מזבח הפנימי. אבל ע"ד הפשט אין בזה רמז שיש חיוב לדשן בכל יום. (** וגם ע"ד ההלכה יש זיעות (נסמנו באנציקלופדי' תלמודית ע' דשון מזבח הפנימי) שאינה חובה מן התורה, או עכ"פ שאי"צ בגדי כהונה.

(43) בכל הבא לקמן ראה תו"ח שמות ד"ה ועשו לי מקדש (תמד, ב ואילך). דרמ"צ פ, ב ואילך. לקו"ש ח"ו ע' 185 ואילך.

(44) אדרא זוטא (זח"ג רפת, א).

בזהירות יתירה שלא יפעל הדבר ירידה ממדרגתו.

ולכן באה ההזוי "מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה" דוקא לאחר ההכנה דרחיצה, ובאופן זה נפעל לאחר מכן – שלום לעולם⁴⁵; ירידה גדולה יותר – תיקונה עלי גדולה יותר

ובשעירי עבודה זרה – חטאת הבאה לאחר העולה⁴⁶, שמוסיפה על העולה⁴⁷.

(משיחת ש"פ תשא תשמ"ב)

(45) פרש"י ויקרא ד, יו"ד (מתו"כ עה"פ).

(46) פרש"י שלח טו, כד (הוריות יג, א).

(47) ראה רש"י ויקרא (ה, ת. זבחים ז, ב) דעולה כדורון כו, "ולשון מכפרת .. אין זו כפרת נפשו אלא .. להיות נחת רוח לקוננו" (אגה"ת פ"ב). אבל ראה גו"א לפרש"י שלח שם. כלי יקר שם.

לעשות את העבודה על המזבח נדרש הוא מחדש להכנה דרחיצה;

אבל כשעומד כבר בעבודה דפנימיות הלב, הריהו למעלה מעניני העולם, ולכן די לו ברחיצה (האחת) שעשה קודם שהתחיל בעבודה.

אלא שעל זה בא הציווי והאזהרה, שכאשר בא האדם, "להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה" נדרשת רחיצה נפרדת:

כאשר מדובר אודות עבודת הקטורת, התקשרותו שלו לקב"ה – אזי די ב"רחיצה" האחת; אבל בשעה שמוטל עליו לפעול כפרה על ענין בלתי רצוי, תחילה עליו "לרחוץ" עצמו שוב.

דהן אמת, שהוא (מצד עצמו) עומד במצב של הבדלה מן העולם בכלל (ומן הרע בפרט), אבל כשעליו להתעסק בהעברת ענין בלתי רצוי, יש צורך

